

מהלואי חושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני חושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני חושן – מאנסי

יג

פרשת מקץ – חנוכה | תשפ"ב

מוקדש לדפואת מרן שמואל בן שרה פערל

עניני הפרשה

השגחה שבתוך ההסתרה [ב]

נס חנוכה השגחה שבתוך ההסתרה [ב]

נהרגו רוב בני חשמונאי עד שלא נשאר מהם שריד. ולפי זה יקשה מה טעם כל כך ציוונו חז"ל לפרסם ולהודיע לכל נס זה, כשלאורה לא היה שלימות בישועה.

וביארנו הדבר, **שיש ב' מיני נסים**, יש נס רגיל אשר יש צער ומצוק לישראל ומושיעים הקב"ה בדרך נס ופלא. אמנם יש עוד סוג נס לבני ישראל, אשר המה נתונים עדיים בתוך הצער והיגון ה", **ובתוך ההסתרה עושה עמהם השי"ת נס פלא**, והנס ההיא מראה להם לישראל שהקב"ה עמהם בכל עת ועומד אתם בכל צרותיהם, וזה מגלה להם שכל הנעשה עמהם הרי זה בחשבון ובדקדוק מופלא, והראיה שאפילו בעת שיש מאורעות קשות העוברות עליהם עם כל זה עושה הקב"ה עמהם בתוך הזמן ההיא נס ופלא להודיע להם חיבתם ואהבתם ושמשגיח עליהם בהשגחה פרטית ומדודקת.

וזה היה בנס חנוכה, שעל אף שהיה בהם צער עמוק שלא נצחו לגמרי במלחמה, **מכל מקום נתחזקו מאוד מגודל החיבה והאהבה שהראה להם בוכ"ע**, והושיעם בהנס של פך שמן הטהור, כי הרי זה הראה להם שהוא משגיח עליהם בפרטיות והרי הוא עמהם בכל צרותם וכל מה שנעשה עמהם הרי הוא בהשגחה פרטית. ולכך ציוו לנו חז"ל **להודיע ולפרסם לכל נס חנוכה**, שהרי זהו חיזוק רב לבני ישראל במשך שנות גלותם, שמשוכם כל עלמין משגיח עליהם בפרטיות ובאופן מדודקת. ועי"ש עוד מה שביארנו בזה.

כוונת רבי מאיר לנס בתוך עומק הצער
ואמינא שזה הדבר היה בכוונת רבי מאיר, וכדברי המרש"א דלעיל שכיוון במחשבתו

יצחק. והאיך ייחד רבי מאיר את שמו של הקב"ה על עצמו.

ומפרש המרש"א, דאכן אין נתכוון רבי מאיר על עצמו כל עיקר, אלא נתכוון בכלליותו של דבר, שהשי"ת אשר הוא מאיר לארץ ולדרים עליה, הוא שיעננו עתה.

תרוצו הפלאי אשר כוונת רבי מאיר על נס חנוכה

ועוד מתרץ שם בתרוצא בתרא, דלא נתכוון רבי מאיר על עצמו כל עיקר, אלא נתכוון על השי"ת שהאיר בנס חנוכה, והושיע את ישראל ועשה להם נס דמנורה בעת מלכות יון, הרי הוא גם יושיענו עכשיו ויצילנו מידי הרומאים, ע"כ. ובאמת תרוץ זה הוי פלא גדול, דמה טעם נתכוון רבי מאיר על נס חנוכה דייקא, ולא כיון על שארי הניסים גדולים שנעשו להם לישראל במשך הדורות וכגון קריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכו', והדבר אומר דרשני.

מהותו של נס חנוכה – השגחה בתוך הסתר

והנראה לבאר בזה, על פי מה שביארנו **בענין נס חנוכה** (עיין בגליון הקודם מה שנתבאר דבר זה בהרחבה), שבפשטות יקשה, כי כאשר נעין בספרי קורות העתים מהימים ההם, נראה שעיקר הנס היה בענין בית המקדש דייקא, שסלקו את יד הזדים משם ע"י מעטים שנצחו את הרבים, וזכו להדליק את המנורה מפך שמן טהור שנשאר בדרך נס, וגם שנעשה בהם נס שדלקו הנרות במשך שמונה ימים. אולם בכלליות המלחמה שהיה בין בית חשמונאי ליוונים הרי הרשעים הרגו רבים מבנ"י, ואכן גם מבני חשמונאי נהרגו, ועוד יותר שהיו בהם עוד מלחמות רבות לאחר הנס חנוכה אשר באלו

דברי רבי מאיר – אימא אלקא דמאיר ענני ומתצלת

ידוע מאמרם ז"ל בסגולת תפילת 'אלקא דמאיר עננו' המועלת לקבלת התפילות, וכדאיתא (עבודה זרה י"ח ע"א) בעובדא דאחות אשתו דרבי מאיר שהיתה אסורה בבית מאסר, והלך רבי מאיר לפדותה, **אזל (רבי מאיר) לגבי שומר דידה א"ל הבה ניהלה, אמר ליה (השומר לרבי מאיר) מיסתפינא ממלכותא, אמר ליה שקול תרקבא דדינרא, פלגא פלח** (בחיצי מהם תשחד את השלטונות) **ופלגא להוי לך** (ומחצית יהיו לך), **א"ל וכי שלמי מאי איעביד** (כשיכלו הדינרים מה אעשה) **א"ל אימא אלקא דמאיר ענני, ומתצלת** (תאמר אלהא דמאיר עננו ואתה ניצול).

א"ל ומי יימר דהכי איכא (מי יאמר שאכן אנצל בתפילה זו) **א"ל השתא חזית, הוו הנהו כלבי דהוו קא אכלי אינשי, שקל קלא שדא בהו** (זרק השומר גוש עפר על הכלבים אוכלי אדם), **הוו קאתו למיכליה** (רצו הכלבים לאוכלו), **אמר אלקא דמאיר ענני, שבקוה** (ועזבו אותם הכלבים), **ויהבה ליה** (ושחרר אותה). **לסוף אשתמע מילתא בי מלכא** (ששחרר אותה), **אתיוה** (הביאו את השומר למשפט וגזרו עליו מיתה) **אסקוה לזקיפה** (העלוהו לתליה) **אמר אלקא דמאיר ענני** (וארע נס שלא הצליחו לתלותו), **אחתוה** (והורידוהו ממקום התליה) **אמרו ליה מאי האי, אמר להו הכי הוה מעשה' וכו'.**

קושיית המהרש"א האיך ייחד שמו יתברך עליו בחיים

ובמהרש"א שם מקשה, דהאיך אמר רבי מאיר לשומר שיאמר 'אלקא דמאיר ענני' וינצל בזה, הרי איתא (רש"י בבראשית ל"א מ"ב) **שאין הקדוש ברוך הוא מייחד שמו על הצדיקים בחייהם**, שנאמר (שם) אלוקי אברהם ופחד